

ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ημερίδα

*Το μέλλον της ψυχολογικής έρευνας στην Ελλάδα:
Επιστημονική συνάντηση μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών και
υποψήφιων διδακτόρων*

1 Δεκεμβρίου 2019

Κέντρο Διάδοσης Ερευνητικών Αποτελεσμάτων (ΚΕ.Δ.Ε.Α.)

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Περίληψεις

Επιμέλεια Έκδοσης:

Παναγιώτα Μεταλλίδου, Δέσποινα Τατά, Ευγενία Δάνδη και Κατερίνα Νεραντζάκη

Θεσσαλονίκη 2019

ΗΜΕΡΙΔΑ

Το μέλλον της ψυχολογικής έρευνας στην Ελλάδα:

Επιστημονική συνάντηση μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών και υποψήφιων διδασκόντων

Οργανωτική Επιτροπή της Ημερίδας:

Παναγιώτα Μεταλλίδου

Δέσποινα Τατά

Ευγενία Δάνδη

Κατερίνα Νεραντζάκη

Τόπος και Χρόνος Διεξαγωγής της Ημερίδας

Η Ημερίδα θα πραγματοποιηθεί την **Κυριακή 1 Δεκεμβρίου 2019** στη Θεσσαλονίκη, στο Συνεδριακό Κέντρο του ΚΕΔΕΑ του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Το Συνεδριακό Κέντρο βρίσκεται εντός της Πανεπιστημιούπολης του Α.Π.Θ.

Γλώσσα της Ημερίδας

Επίσημη γλώσσα των εργασιών της Ημερίδας είναι η Ελληνική.

Βεβαίωση Συμμετοχής/Παρακολούθησης

Οι βεβαιώσεις συμμετοχής θα δίνονται από τη Γραμματεία της Ημερίδας την ίδια ημέρα μετά το τέλος των εργασιών της Ημερίδας.

Το **Επιστημονικό Πρόγραμμα της Ημερίδας** θα περιλαμβάνει Προφορικές Ανακοινώσεις. Οι περιλήψεις που θα υποβληθούν θα αξιολογηθούν, θα τοποθετηθούν σε αντίστοιχες θεματικές ενότητες, και θα παρουσιαστούν σε προφορικές συνεδρίες. Η διάρκεια της κάθε παρουσίασης θα είναι 15'-20'.

Χορηγός της Ημερίδας: Εκδόσεις Πεδίο

Εγγραφή

Για τα ταμειακώς τακτοποιημένα Μέλη της ΨΕΒΕ η παρακολούθηση της Ημερίδας είναι δωρεάν. Για όλες τις άλλες κατηγορίες συμμετεχόντων/ουσών η έγκαιρη εγγραφή στην Ημερίδα (έως τις 25/11/2019) είναι 10 ευρώ. Από 26/11/2019 θα ισχύει η αυξημένη τιμή εγγραφής (15 ευρώ), ενώ η εγγραφή στις 1 Δεκεμβρίου θα είναι 20 ευρώ. Το κόστος της εγγραφής περιλαμβάνει την παρακολούθηση του επιστημονικού προγράμματος της Ημερίδας, το έντυπο του προγράμματος της Ημερίδας, τη βεβαίωση παρακολούθησης και τη συμμετοχή στα διαλείμματα καφέ.

Πληροφορίες σχετικά με την Ημερίδα δίνονται στην ιστοσελίδα της ΨΕΒΕ:

<http://pseve.org/>

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

10:00 – 11:30 Θεματική Συνεδρία 1

Αμφιθέατρο I

Έρευνα σε θέματα Ψυχολογίας της Υγείας, Νευροψυχολογίας και Βιοψυχολογίας

Πρόεδρος: Ελβίρα Μασούρα, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

Βαριατρική μετάβαση μετά από επέμβαση παχυσαρκίας: Μια φαινομενολογική προσέγγιση

Σ. Καρασαββίδης¹, Κ. Vehviläinen-Julkunen¹, Η. Σδράλης²

¹*University of Eastern Finland, Finland*, ²*Διαβαλκανικό Ιατρικό Κέντρο Θεσσαλονίκης*

Περίληψη

Η μετάβαση από τη νοσογόνο παχυσαρκία στην κανονικότητα εστιάζει κυρίως σε ιατροκεντρικές διαστάσεις και ποσοτικούς δείκτες όπως η ποιότητα ζωής, η βελτίωση της γενικής υγείας, η πρόσληψη θερμίδων, η συμμόρφωση στην αλλαγή και το νέο προσδόκιμο επιβίωσης. Η εμπειρία όμως στην πορεία μεταμόρφωσης ενός παχύσαρκου σε νορμοβαρή δεν έχει ακόμη ερευνηθεί ποιοτικά και σε βάθος. Ερευνητικά δεδομένα που ανησυχούν ιδιαίτερα την επιστημονική κοινότητα αφορούν στη μετεγχειρητική βαριατρική κατάθλιψη, την βαριατρική μετεγχειρητική αυτοκτονία, την επαναπρόσληψη βάρους, το διαζύγιο, την ανηδονία, την κοινωνική απομόνωση και το αίτημα επανεπέμβασης ή αντιστροφής της επέμβασης. Το ερευνητικό σχέδιο περιλαμβάνει οκτώ (8) Ομάδες Εστίασης (n=64) με χειρουργημένους πρώην παχύσαρκους ανεξαρτήτως ηλικίας, φύλου, τόπου διαμονής, τύπου επέμβασης και χρονικής απόστασης από την επέμβαση. Πραγματοποιήθηκαν 2 συνεδρίες (Χτίσιμο οικειότητας και Εμβάθυνση) ανά Ομάδα Εστίασης (8X2=16 Συνεδρίες). Η φαινομενολογική ανάλυση των ποιοτικών δεδομένων ανέδειξε ζητήματα καθημερινής ζωής και λειτουργικότητας, δυσκολίες ανοχής της νέας εικόνας σώματος, έλλειψη γνώσεων των αλλαγών που συντελέστηκαν στην λειτουργία του πεπτικού συστήματος, συνθήκες επαναπροσδιορισμού των διαπροσωπικών σχέσεων, φόβους παλινδρόμησης σε πρότερες διατροφικές συνήθειες, λύπη και πένθος για το «πρώην» σώμα που χάθηκε και άγχος για το «νέο» σώμα που αναδύεται χωρίς ιστορία και χωρίς αναμνήσεις, θλίψη για την απώλεια της «ευχαρίστησης» και τον περιορισμό που η επέμβαση επιφέρει καθώς και δυσκολία αποδοχής του αισθήματος του κορεσμού. Οι νοσογόνα παχύσαρκοι έχουν ανάγκη διεπιστημονικής θεραπευτικής εκπαίδευσης ενώ η υποστήριξη αυτή θα πρέπει επίσης να παρέχεται τόσο πριν, όσο και κατά τη διάρκεια της νοσηλείας αλλά και κατά τη μετεγχειρητική πορεία τους μέσα στο ίδιο πλαίσιο που θα πραγματοποιηθεί η βαριατρική επέμβαση.

Νευροψυχολογική εκτίμηση στην καρδιοχειρουργική: Νευροψυχολογική έκβαση και ποιότητα ζωής μετά από χειρουργική επαναιμάτωση μυοκαρδίου

Κ. Μέγαρη, Μ. Κοσμίδου

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Περίληψη

Η νευροψυχολογική έκβαση των ασθενών, οι οποίοι υποβάλλονται σε χειρουργική επαναιμάτωση μυοκαρδίου, συνοδεύεται από ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό γνωστικού ελλείμματος μετεγχειρητικά, με αποτέλεσμα να επηρεάζεται η ποιότητα ζωής τους. Η μετεγχειρητική γνωστική δυσλειτουργία χαρακτηρίζεται από ελλείμματα στη μνήμη, στην προσοχή, στον προσανατολισμό, στην κρίση, καθώς και στη γενικότερη κοινωνική λειτουργικότητα. Το γνωστικό απόθεμα είναι παράγοντας που έχει προστατευτικό ρόλο από τις επιδράσεις της νευροπαθολογίας και έχει μελετηθεί σε ελάχιστο βαθμό στη στεφανιαία νόσο και μάλιστα στη χειρουργική επαναιμάτωση μυοκαρδίου. Στην παρούσα μελέτη εξετάστηκε ο ρόλος που παίζει το γνωστικό απόθεμα στη μετεγχειρητική γνωστική λειτουργία, καθώς και στην ποιότητα ζωής, με μια συστοιχία νευροψυχολογικών δοκιμασιών και ερωτηματολογίων, σε 101 ασθενείς, οι οποίοι υποβλήθηκαν σε χειρουργική επαναιμάτωση μυοκαρδίου. Επιπλέον, μελετήθηκε η επίδραση της διάθεσης (άγχος, κατάθλιψη) και της προσωπικότητας τύπου Δ στην ποιότητα ζωής και στη νευροψυχολογική έκβαση των ασθενών. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η νευροψυχολογική έκβαση των ασθενών που υποβάλλονται σε χειρουργική επαναιμάτωση μυοκαρδίου είναι ευνοϊκή με τη συνδρομή του ΓΑ, το οποίο έχει θετική επίδραση τόσο στη νευροψυχολογική έκβαση όσο και την ποιότητα ζωής τους. Η μελέτη της θεωρίας του γνωστικού αποθέματος, αλλά και της ποιότητας ζωής επιπρόσθετα, έχει σημαντικές προεκτάσεις όσον αφορά τον μελλοντικό σχεδιασμό προγραμμάτων αποκατάστασης που συμβάλλουν στην καλύτερη έκβαση των ασθενών.

Εκτελεστικές λειτουργίες των ασθενών με τον ιό της ανθρώπινης ανοσοποιητικής ανεπάρκειας: παραγοντική δομή και επιλεκτικά ελλείμματα

Ε. Κωνσταντινοπούλου, Ε. Αρετούλη

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Περίληψη

Η διερεύνηση των Εκτελεστικών Λειτουργιών (ΕΛ) με τη βοήθεια της μεθόδου των λανθανουσών μεταβλητών αποτελεί μία εμπειρική προσέγγιση για τον εντοπισμό και τη μελέτη των υποδιεργασιών που συνθέτουν το σύνθετο αυτό γνωστικό πεδίο. Διαταραχή γνωστικών διεργασιών που εμπίπτουν στο πεδίο των ΕΛ παρατηρείται συχνά σε άτομα με τον ιό της ανθρώπινης ανοσοποιητικής ανεπάρκειας (HIV), ακόμα και σε αρχικά στάδια της νόσου. Επίσης, ευρήματα προηγούμενων μελετών συστήνουν ότι οι ΕΛ επηρεάζονται με επιλεκτικό τρόπο σε ομάδες ασθενών που

παρουσιάζουν διαταραχές του Κεντρικού Νευρικού Συστήματος. Στόχος της παρούσας μελέτης ήταν η διερεύνηση της παραγοντικής δομής των ΕΛ και της φύσης των εκτελεστικών ελλειμμάτων των ασθενών με HIV. Μία ομάδα 105 οροθετικών ασθενών και 62 υγιείς συμμετέχοντες συμπλήρωσαν νευροψυχολογικές δοκιμασίες, οι οποίες χορηγούνται για την εκτίμηση των ΕΛ και, συγκεκριμένα, της ενημέρωσης, της αναστολής και της εναλλαγής. Η Ανάλυση σε Κύριες Συνιστώσες και η Επιβεβαιωτική Ανάλυση Παραγόντων ανέδειξαν τρεις παράγοντες που συνδέονται με τις εκτελεστικές διεργασίες της ενημέρωσης, της αναστολής και της εναλλαγής. Σημαντικές διαφορές μεταξύ των ασθενών και των υγιών συμμετεχόντων παρατηρήθηκαν μόνο όσον αφορά τον παράγοντα της ενημέρωσης. Η παραγοντική δομή των ΕΛ των οροθετικών συμμετεχόντων της παρούσας μελέτης δε βρέθηκε να παρουσιάζει μεταβολή που να μπορεί να αποδοθεί στην επίδραση της νόσου. Επιπλέον, η λειτουργία της ενημέρωσης παρατηρήθηκε ότι επηρεάζεται επιλεκτικά, συγκριτικά με την αναστολή και την εναλλαγή.

Διαβίωση σε περιβάλλον με ενισχυμένα αισθητικοκινητικά/γνωστικά ερεθίσματα κατά την εφηβεία: Ο ρυθμιστικός της ρόλος στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων του χρόνιου απρόβλεπτου στρες

Ε. Δάνδη, Δ. Τατά

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Περίληψη

Η διαβίωση σε περιβάλλοντα με ενισχυμένα αισθητικοκινητικά ερεθίσματα (Εμπλουτισμένα Περιβάλλοντα) προάγει τη νευρωνική ευπλαστικότητα και βελτιώνει τη γνωστική λειτουργία. Αντίθετα, η έκθεση σε συνθήκες στρες συνδέεται με εμφάνιση γνωστικών ελλειμμάτων και ψυχοπαθολογίας (π.χ., άγχος, κατάθλιψη). Στόχος της παρούσας έρευνας, η οποία αποτελεί τμήμα διδακτορικής διατριβής, ήταν η διερεύνηση της προστατευτικής δράσης της διαβίωσης σε εμπλουτισμένα περιβάλλοντα κατά την περίοδο της εφηβείας, έναντι των επιπτώσεων της έκθεσης σε χρόνια απρόβλεπτο στρες κατά την ενήλικη ζωή. Αρσενικοί και θηλυκοί επίμυες τοποθετήθηκαν (23^η Μεταγεννητική Μέρα, MM23), είτε σε κλωβούς εμπλουτισμένου περιβάλλοντος είτε σε τυπικούς κλωβούς, μέχρι την ολοκλήρωση των πειραματικών χειρισμών. Μια υπο-ομάδα από την κάθε συνθήκη διαβίωσης εκτέθηκε σε χρόνια στρες διάρκειας 4 εβδομάδων (69MM-97MM). Στη συνέχεια, χορηγήθηκαν συμπεριφορικές δοκιμασίες για την εκτίμηση της αγχώδους και καταθλιπτικόμορφης συμπεριφοράς, καθώς και της χωρικής μάθησης και μνήμης. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, το χρόνια στρες αύξησε την εκδήλωση αγχώδους και καταθλιπτικόμορφης συμπεριφοράς. Αξίζει να σημειωθεί ότι η προγενέστερη έκθεση σε εμπλουτισμένα περιβάλλοντα λειτούργησε προστατευτικά περιορίζοντας την εμφάνιση συμπεριφορών άγχους και κατάθλιψης καθώς και τα ελλείμματα στη χωρική μάθηση που προκάλεσε το χρόνια στρες. Παράλληλα, βρέθηκαν σημαντικές διαφορές μεταξύ των δύο φύλων ως προς την επίδραση του χρόνιου στρες και του εμπλουτισμένου περιβάλλοντος. Τα ευρήματα υποστηρίζουν τον ευεργετικό ρόλο της διαβίωσης σε εμπλουτισμένα περιβάλλοντα και συζητούνται σε σχέση με τον

ρόλο του φύλου, τις πιθανές αλλαγές στην νευροενδοκρινική λειτουργία (απόκριση στο στρες) και την έκφραση συγκεκριμένων εγκεφαλικών δεικτών, που πρόκειται να μελετηθούν στο πλαίσιο της συγκεκριμένης διδακτορικής διατριβής.

10:00 – 11:30 Θεματική Συνεδρία 2

Αμφιθέατρο III

Έρευνα σε θέματα Αναπτυξιακής και Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας: Κοινωνική ικανότητα, συναισθήματα και επιδόσεις σε παιδιά

Πρόεδρος: Παναγιώτα Σταυρούση, *Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας*

Η ενημερότητα παιδιών Δημοτικού για τη δυνατότητα ρύθμισης του συναισθήματος: Η αλλαγή σκέψεων και στόχων ως στρατηγικές ρύθμισης αρνητικών συναισθημάτων

Ε. Λαμπριανίδου, Π. Μεταλλίδου

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Περίληψη

Η παρούσα μελέτη διερευνά: (α) την ενημερότητα παιδιών δημοτικού για το ότι η χρήση μεταγνωστικών στρατηγικών ρύθμισης (στρατηγικές αλλαγής της σκέψης ή του στόχου) μπορεί να μειώσει τα αρνητικά συναισθήματα λύπης, θυμού και φόβου (β) την ευελιξία τους ως προς την επιλογή στρατηγικών ανάλογα με το αρνητικό συναίσθημα που πρόκειται να ρυθμιστεί (γ) την ευελιξία τους ως προς την επιλογή στρατηγικών ανάλογα με τη δυνατότητα ή μη ελέγχου της κατάστασης από το ίδιο το άτομο. Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 60 μαθητές/τριες (N=30) της Α΄ και Ε΄ τάξης δημοτικών σχολείων από διάφορα εκπαιδευτικά και κοινωνικοοικονομικά περιβάλλοντα. Η εξέταση ήταν ατομική και περιελάμβανε 3 έργα: (α) ερωτήσεις για τη χρήση στρατηγικών ρύθμισης αρνητικών συναισθημάτων σε παρελθόντα αυτοβιογραφικά γεγονότα, (β) υποθετικές ιστορίες τρίτων προσώπων που βιώνουν αρνητικά συναισθήματα και αντίστοιχες ερωτήσεις για τη δυνατότητα ρύθμισή τους, (γ) υποθετικές καταστάσεις που ενεργοποιούν αρνητικά συναισθήματα με δυνατότητα ή μη ελέγχου αλλαγής τους από το ίδιο το άτομο και αντίστοιχες ερωτήσεις για τη χρήση στρατηγικών. Διερευνήθηκαν επίσης πιθανές αναπτυξιακές διαφορές ως προς την ενημερότητα για τη χρήση στρατηγικών συναισθηματικής ρύθμισης. Τα ευρήματα έδειξαν ότι τα παιδιά μέσης παιδικής ηλικίας έχουν ένα καλά αναπτυγμένο ρεπερτόριο μεταγνωστικών στρατηγικών ρύθμισης του αρνητικού συναισθήματος και έχουν αρχίσει να εγκαταλείπουν σταδιακά την επιλογή συμπεριφορικών στρατηγικών, βρίσκοντας αποτελεσματικότερες τις μεταγνωστικές.

Στρατηγικές συναισθηματικής ρύθμισης παιδιών δημοτικού. Ο ρόλος της θεωρία του νου, της ενσυναίσθησης και του ανασταλτικού ελέγχου

P. Ιωακειμίδου, Π. Μεταλλίδου

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Περίληψη

Η παρούσα εργασία διερευνά τη σχέση κοινωνικό-γνωστικών και γνωστικών ικανοτήτων με τις στρατηγικές συναισθηματικής ρύθμισης και συγκεκριμένα της γνωστικής επανεκτίμησης και της εκφραστικής καταστολής, σε παιδιά στο τέλος του δημοτικού. Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 94 μαθητές (N = 50) και μαθήτριες (N = 44) της ΣΤ΄ τάξης δημοτικών σχολείων του νομού Θεσσαλονίκης από διαφορετικά εκπαιδευτικά και κοινωνικο-οικονομικά περιβάλλοντα. Χορηγήθηκαν δυο κατηγορίες μετρήσεων: (α) γνωστικά έργα για την αξιολόγηση της θεωρίας του νου, της λεκτικής ικανότητας και του ανασταλτικού ελέγχου και (β) ερωτηματολόγια αυτο-αναφορών για την αξιολόγηση των στρατηγικών της συναισθηματικής ρύθμισης και της ενσυναίσθησης. Τόσο η υψηλή ικανότητα στη θυμική διάσταση της θεωρίας του νου όσο και η γνωστική και θυμική διάσταση της ενσυναίσθησης φάνηκε να συνδέονται θετικά με την επιλογή της στρατηγικής της γνωστικής επανεκτίμησης και αρνητικά με τη στρατηγική της εκφραστικής καταστολής, υποδηλώνοντας ότι τα παιδιά τείνουν να επιλέγουν, με βάση τις αναφορές τους, λειτουργικές στρατηγικές συναισθηματικής ρύθμισης.

Αποτελεσματικότητα μιας παρέμβασης κριτικής διδασκαλίας της Ιστορίας μέσα από πηγές ως προς την επίδοση και τη συμπεριφορική και συναισθηματική εμπλοκή των μαθητών και μαθητριών Λυκείου.

E. Κυριαζή, Π. Μεταλλίδου

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Περίληψη

Η παρούσα έρευνα είναι μια ημι-πειραματική έρευνα παρέμβασης μικρής διάρκειας (4 διδακτικών ωρών) στο πλαίσιο του σχολείου στο μάθημα της Ιστορίας της Α' Λυκείου. Οι βασικές αρχές της παρέμβασης ακολουθούν το διδακτικό μοντέλο της κατευθυνόμενης διερευνητικής μάθησης. Στόχος ήταν μέσα από τη χρήση γνωστικών στρατηγικών βάθους και με εργαλείο τις ιστορικές πηγές να αυξήσει τη συμπεριφορική και συναισθηματική εμπλοκή των μαθητών-τριών και να αναπτύξει μια κριτική και αναστοχαστική διάθεση απέναντι στην ιστορική γνώση η οποία θα αποτυπώνεται στις επιδόσεις στο μάθημα της Ιστορίας. Στην έρευνα συνολικά συμμετείχαν 87 μαθητές-τριες της Α' Λυκείου, από τέσσερα τμήματα χωρισμένα σε δύο ομάδες : πειραματική (N = 42) και ελέγχου (N = 45). Η αποτελεσματικότητα της παρέμβασης αξιολογήθηκε σε γνωστικό επίπεδο και στο επίπεδο της συμπεριφορικής και συναισθηματικής εμπλοκής

κατά τη διάρκεια της παρέμβασης. Πιο συγκεκριμένα, σε γνωστικό επίπεδο αξιολογήθηκε πριν και μετά τη διδακτική παρέμβαση με φύλλα εργασίας τα οποία περιλάμβαναν ερωτήσεις μνήμης και ερωτήσεις κατανόησης μετά την ανάγνωση πηγών, ενώ στο επίπεδο της εμπλοκής με ερωτηματολόγια αυτο-αναφορών. Τα αποτελέσματα των αναλύσεων διακύμανσης έδειξαν ότι οι δύο ομάδες δεν διέφεραν ως προς την προηγούμενη σχετική ιστορική γνώση ούτε ως προς την εμπλοκή ,πριν την παρέμβαση. Όπως ήταν αναμενόμενο, και οι δύο ομάδες βελτίωσαν σημαντικά την επίδοσή τους και στα δύο είδη ερωτήσεων μετά από τη διδασκαλία της συγκεκριμένης ενότητας, αλλά η βελτίωση της επίδοσης της πειραματικής ομάδας ήταν σημαντικά μεγαλύτερη από αυτήν της ομάδας ελέγχου. Επίσης, η πειραματική ομάδα ανέφερε σημαντικά υψηλότερη τρέχουσα συμπεριφορική και συναισθηματική εμπλοκή και σημαντικά χαμηλότερο αίσθημα ανίας από ότι η ομάδα ελέγχου κατά τη διάρκεια της παρέμβασης. Στην εργασία συζητούνται οι εκπαιδευτικές εφαρμογές των αποτελεσμάτων αναφορικά με τη διδακτική του μαθήματος της Ιστορίας.

Κοινωνική ικανότητα και αυτοαντίληψη στα πλαίσια της φυσικής αγωγής. Μια ανασκοπική μελέτη αναφορικά με την κοινωνική αυτό-αποτελεσματικότητα και την αυτεπίγνωση μαθητών/τριών.

Θ. Καρυπίδου, Κ. Μουρατίδου

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Περίληψη

Το μάθημα της φυσικής αγωγής δύναται να ειπωθεί ως ένα πλαίσιο όπου οι μαθητές/τριες αλληλεπιδρούν έντονα με συνομηλίκους και αντλούν σημαντικές πληροφορίες για τον εαυτό τους και τις φυσικές και κοινωνικές ικανότητές τους. Σκοπός της παρούσας μελέτης ήταν η ανασκόπηση ερευνών που εξέτασαν θέματα κοινωνικής συμπεριφοράς, κοινωνικής αυτο-αποτελεσματικότητας και ζητήματα αυτοαντίληψης/αυτεπίγνωσης μαθητών/τριών στο μάθημα της φυσικής αγωγής στο σχολείο. Έτσι, πραγματοποιήθηκε αναζήτηση ερευνών μέσω των ηλεκτρονικών βάσεων δεδομένων με λέξεις-κλειδιά όπως: κοινωνική ικανότητα, κοινωνική συμπεριφορά, αυτο-αποτελεσματικότητα, αυτοεκτίμηση, αυτοαντίληψη και φυσική αγωγή. Τα αποτελέσματα της αποθησαύρισης των πληροφοριών που αποκτήθηκαν μέσω αυτής της ανασκοπικής έρευνας έδειξαν ότι, α) η κοινωνική συμπεριφορά και η αντιλαμβανόμενη αυτό-αποτελεσματικότητα μαθητών/τριών στις αλληλεπιδράσεις τους με τους συνομηλίκους, είναι στοιχεία της κοινωνικής ικανότητας που ενισχύονται μέσω του μαθήματος της Φυσικής Αγωγής (Φ.Α.) και ειδικότερα μέσω της αποδοχής και δημοφιλίας που δύναται να βιώσει ένα παιδί στα πλαίσια του συγκεκριμένου μαθήματος, και β) η σωματική αυτοαντίληψη, που αποτελεί μέρος της ευρύτερης εικόνας που έχει ένα/ένας παιδί/έφηβος για τον εαυτό του καλλιεργείται και υποστηρίζεται αποτελεσματικά μέσω της Φ.Α. Συμπερασματικά, φαίνεται ότι η Φ.Α. είναι ένα πρόσφορο πεδίο για την υποστήριξη της κοινωνικής ανάπτυξης και της αυτοαντίληψης των μαθητών/τριών, ανεξάρτητα από τη βαθμίδα εκπαίδευσής τους.

Έρευνα σε θέματα Γνωστικής Ψυχολογίας: Γνωστικές και μεταγνωστικές διεργασίες

Πρόεδρος: Αναστασία Ευκλείδη, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

Διερεύνηση της λειτουργίας της εργαζόμενης μνήμης σε έμπειρους παίκτες βιντεοπαιχνιδιών

Γ. Παπαδοπούλου, Ε. Μασούρα

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Περίληψη

Στόχος της παρούσας έρευνας ήταν η διερεύνηση της πιθανότητας η συχνή χρήση βιντεοπαιχνιδιών να έχει μια ευεργετική επίδραση στο δυναμικό της εργαζόμενης μνήμης. Η ενδυνάμωση του δυναμικού της εργαζόμενης μνήμης είναι εφικτή με τη χρήση ηλεκτρονικών προγραμμάτων παρέμβασης (Klingberg, 2010), συνεπώς μια αντίστοιχη ενδυνάμωση θα μπορούσε να προκληθεί και με τη συχνή χρήση βιντεοπαιχνιδιών, καθώς συχνά τα εμπορικά βιντεοπαιχνίδια μοιάζουν με τα έργα που χρησιμοποιούνται για την ενδυνάμωση της εργαζόμενης μνήμης. Η υπόθεση της έρευνας ήταν ότι οι παίκτες βιντεοπαιχνιδιών θα έχουν καλύτερες επιδόσεις σε όλα τα έργα της εργαζόμενης μνήμης, αν συγκριθούν με άτομα που δεν παίζουν βιντεοπαιχνίδια. Στην έρευνα συμμετείχαν συνολικά 71 τυπικοί ενήλικες (μέσος όρος ηλικίας 20.39 ετών), εκ των οποίων οι 37 ήταν παίκτες βιντεοπαιχνιδιών και οι 34 δεν ασχολούνταν με τα βιντεοπαιχνίδια. Οι δυο ομάδες σταθμίστηκαν ως προς την ηλικία και το μορφωτικό επίπεδο. Εκτιμήσαμε την εργαζόμενη μνήμη όλων των συμμετεχόντων με τα έργα της ευθείας και αντίστροφης ανάκλησης ψηφίων, της ευθείας και της αντίστροφης ανάκλησης θέσης κύβων και με το έργο της ανάκλησης οπτικών σχημάτων. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι παίκτες βιντεοπαιχνιδιών είχαν στατιστικά σημαντικά καλύτερες επιδόσεις στα έργα της απλής και της σύνθετης λεκτικής συγκράτησης. Επίσης, είχαν καλύτερες επιδόσεις στο έργο της σύνθετης χωροταξικής συγκράτησης, καθώς και στο έργο της απλής οπτικής συγκράτησης. Οι διαφορές αποδοθήκαν στην έμμεση εξάσκηση της ΕΜ μέσω των βιντεοπαιχνιδιών. Συμπερασματικά, προτείνεται η χρήση των βιντεοπαιχνιδιών ως μέσο εξάσκησης της εργαζόμενης μνήμης, καθώς και η δημιουργία ηλεκτρονικών προγραμμάτων εξάσκησης με βάση αυτά.

Μεταγνωστικές εμπειρίες στην προοπτική μνήμη νεότερων και μεγαλύτερων σε ηλικία ατόμων: Παίζει ρόλο η απερισκεψία;

Γ. Τάνου, Α. Κωσταρίδου-Ευκλείδη

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Περίληψη

Η παρούσα έρευνα είχε στόχο να εξετασθούν μεταγνωστικές εμπειρίες σε καταστάσεις που εμπλέκουν την προοπτική μνήμη (ΠΜ). Οι μεταγνωστικές εμπειρίες που μελετήθηκαν ήταν το κενό στο νου, η εμπειρία στην «άκρη της γλώσσας», η περιπλάνηση της σκέψης, και η κενότητα του νου. Στην έρευνα συμμετείχαν νέοι, μεσήλικες και ηλικιωμένοι και των δύο φύλων. Μελετήθηκαν, επίσης, το θυμικό, οι γνωστικές αποτυχίες ως χαρακτηριστικό της προσωπικότητας, και η απερισκεψία ως χαρακτηριστικό προσωπικότητας και παράγοντας πρόβλεψης των μεταγνωστικών εμπειριών. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι τα χαρακτηριστικά προσωπικότητας προβλέπουν τη μεταγνωστική εμπειρία του κενού στο νου, αλλά όχι την επίδοση στο έργο ΠΜ, και ότι παρουσιάζεται πτώση της επίδοσης στην ΠΜ με την πάροδο της ηλικίας, αλλά όχι επίδραση της ηλικίας στις μεταγνωστικές εμπειρίες. Επίσης, παρατηρήθηκαν υψηλές συσχετίσεις μεταξύ των μεταγνωστικών εμπειριών της περιπλάνησης της σκέψης, του κενού στο νου και της κενότητας του νου, αλλά όχι με την εμπειρία στην «άκρη της γλώσσας». Τέλος, ως προς την επίδραση του θυμικού στις επιδόσεις και τις μεταγνωστικές εμπειρίες, βρέθηκε ότι το ουδέτερο θυμικό οδηγεί σε αύξηση των εμπειριών της περιπλάνησης της σκέψης, του κενού στο νου και της κενότητας του νου σε σχέση με το θετικό και το αρνητικό, αλλά όχι αναγκαστικά σε χαμηλότερη επίδοση στο πειραματικό έργο.

Επιστημικά συναισθήματα: Αλληλεπιδράσεις με γνωστικούς και μεταγνωστικούς παράγοντες κατά τη λύση προβλημάτων.

Κ. Νεραντζάκη, Α. Κωσταρίδου-Ευκλείδη

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Περίληψη

Σκοπός της παρούσας μελέτης ήταν να διερευνήσει τη σχέση των επιστημικών συναισθημάτων με γνωστικές και μεταγνωστικές διεργασίες σε μνημονικά έργα. Δείγμα αποτέλεσαν 108 προπτυχιακοί φοιτητές και των δύο φύλων του Τμήματος Ψυχολογίας του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν ήταν ένα ερωτηματολόγιο για την επιστημική περιέργεια ως χαρακτηριστικό προσωπικότητας, ένα ερωτηματολόγιο για την προηγούμενη γνώση ως προς τη μνήμη, και ένα ερωτηματολόγιο για τις επιστημικές πεποιθήσεις. Το κύριο έργο ήταν τρία σενάρια που αφορούσαν φαινόμενα μάθησης και στρατηγικές μνήμης, στα οποία υπήρχε μόνο μία σωστή απάντηση. Μετά την αρχική απάντηση

δινόταν επανατροφοδότηση ως προς την ορθότητά της. Εξετάστηκαν η ορθότητα της απάντησης, το αίσθημα βεβαιότητας για την απάντηση, τα επιστημικά συναισθήματα, σε τρεις διαφορετικούς χρόνους, και το αίσθημα κατανόησης. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι τα επιστημικά συναισθήματα διαφοροποιήθηκαν τόσο μεταξύ των ατόμων όσο και μεταξύ των τριών διαφορετικών χρόνων μέσα στο ίδιο άτομο. Σημαντικές μεταβλητές για τις διαφοροποιήσεις αυτές αποτέλεσαν, εκτός από την ορθότητα της απάντησης, η δυσκολία του έργου και οι μεταγνωστικές εμπειρίες.

The Kentucky Inventory of Mindfulness Skills των Baer, Smith, και Allen, (2004): Έλεγχος των ψυχομετρικών ιδιοτήτων του σε δείγμα Ελλήνων εκπαιδευτικών

Κ. Σταϊκόπουλος, Γ. Παπαντωνίου, Π. Παγγέ

Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Περίληψη

Η περίσκεψη αποτελεί μια μεταγνωστική πτυχή της επίγνωσης, η οποία αυξάνει την αυτογνωσία για τις ερμηνείες που δίνει το άτομο στις διφορούμενες καταστάσεις σχετικά με τον εαυτό του, μειώνοντας έτσι την πιθανότητα να επηρεάζεται από αυτές (Garland, Gaylord, & Park, 2009). Οι δεξιότητες περίσκεψης συντελούν στο να κατέχει το άτομο τον έλεγχο δράσης της παρούσας κατάστασης (Baer et al., 2004). Λόγω του ότι ο εκπαιδευτικός, ο οποίος διακατέχεται από δεξιότητες περίσκεψης, είναι ικανός να παρατηρεί τις σκέψεις και τα συναισθήματά του (King, 2018), ένας από τους στόχους της ευρύτερης έρευνας, από την οποία προέρχεται η παρούσα ανακοίνωση, ήταν ο έλεγχος των ψυχομετρικών ιδιοτήτων του ερωτηματολογίου The Kentucky Inventory of Mindfulness Skills (Baer, Smith, & Allen, 2004), σε δείγμα Ελλήνων εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από 39 προτάσεις και αξιολογεί 4 δεξιότητες περίσκεψης: α) την παρατήρηση (observing), β) τη λεκτική περιγραφή (describing), γ) τη δράση με ενημερότητα (acting with awareness), και δ) την αποδοχή χωρίς (υποκειμενική) κρίση, (accept in g without judgment). Στην έρευνα συμμετείχαν 288 εκπαιδευτικοί, 192 γυναίκες και 96 άνδρες. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η δομική και η συγκλίνουσα εγκυρότητα, καθώς και οι δείκτες αξιοπιστίας του ερωτηματολογίου και των υποκλιμάκων του ήταν ικανοποιητικοί.

Έρευνα σε θέματα Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας και Συμβουλευτικής στο χώρο του σχολείου

Πρόεδρος: Ελευθερία Γωνίδα, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

Ανάπτυξη και ψυχομετρική αξιολόγηση ερωτηματολογίου για την εκτίμηση της γονεϊκής σοφίας

Χρ. Μπουμπούλη, Α. Μπρούζος

Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Περίληψη

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να εισάγει την έννοια της γονεϊκής σοφίας και να παρουσιάσει τα αποτελέσματα δύο μελετών που διεξήχθησαν για την ανάπτυξη και ψυχομετρική αξιολόγηση ενός ερωτηματολογίου που στοχεύει στη μέτρησή της. Πρόκειται για ένα ερωτηματολόγιο αυτοαναφοράς, αποτελούμενο από 30 προτάσεις, που αξιολογεί τέσσερις αλληλοσχετιζόμενες διαστάσεις (αναστοχασμός, αλλαγή οπτικής, ρύθμιση συναισθημάτων και μάθηση από τις εμπειρίες της ζωής). Η εννοιολόγηση της γονεϊκής σοφίας και η κατασκευή του ερωτηματολογίου βασίστηκαν στην ανασκόπηση των έκδηλων ψυχολογικών θεωριών για τη σοφία, τον εντοπισμό των κύριων συστατικών που της αποδίδουν και την προσαρμογή τους στο πλαίσιο των γονεϊκών αλληλεπιδράσεων. Στην πρώτη μελέτη, οι συμμετέχοντες ($N = 137$) συμπλήρωσαν μία προκαταρκτική εκδοχή του ερωτηματολογίου, η οποία περιλάμβανε 97 προτάσεις. Η επιβεβαιωτική ανάλυση παραγόντων που εφαρμόστηκε στην τελική εκδοχή του ερωτηματολογίου επαλήθευσε τη δομή των τεσσάρων διαστάσεων και οι έλεγχοι αξιοπιστίας και εγκυρότητας που πραγματοποιήθηκαν επιβεβαίωσαν την εσωτερική συνέπεια του ερωτηματολογίου και τη συγχρονική, συγκλίνουσα και διακρίνουσα εγκυρότητά του. Τα αποτελέσματα της δεύτερης, επαναληπτικής μελέτης, η οποία διενεργήθηκε με ένα ανεξάρτητο δείγμα 312 συμμετεχόντων, υποστήριξαν περαιτέρω τη δυνατότητα χρήσης του ερωτηματολογίου για την εκτίμηση της γονεϊκής σοφίας.

Εμπλοκή των γονέων στη σχολική εργασία των παιδιών στο σπίτι: Η συμβολή των γονεϊκών κινήτρων και συναισθημάτων

Κ. Φαλάγγα, Ε. Γωνίδα, Δ. Σταμοβλάσης

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Περίληψη

Η γονεϊκή εμπλοκή στη σχολική εργασία των παιδιών στο σπίτι είναι σημαντική για τη μάθηση και τη σχολική τους επίδοση. Το επιστημονικό ενδιαφέρον πρόσφατα στρέφεται στην ποιότητά της, αναζητώντας τους παράγοντες εκείνους οι οποίοι συνδέονται με τις βέλτιστες μορφές εμπλοκής των γονέων. Η παρούσα εργασία, μέρος μιας διαχρονικής έρευνας στο πεδίο της γονεϊκής εμπλοκής στην κατ' οίκον

σχολική εργασία των παιδιών, εξέτασε τη συμβολή των γονεϊκών κινήτρων (π.χ., πεποιθήσεων γονεϊκής αυτο-αποτελεσματικότητας, στόχων και πεποιθήσεων γονέων για τη ακαδημαϊκή αποτελεσματικότητα των παιδιών) και συναισθημάτων στην υιοθέτηση από τους γονείς συγκεκριμένων πρακτικών (παροχής αυτονομίας, ελέγχου, παρεμβολής). Στην έρευνα συμμετείχαν 811 γονείς μαθητών/ριών της Ε΄ Δημοτικού απαντώντας σε ερωτηματολόγια αυτο-αναφοράς στην αρχή και στο τέλος της σχολικής χρονιάς. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, η παροχή αυτονομίας προβλέπεται θετικά από τους στόχους μάθησης και τις πεποιθήσεις αυτο-αποτελεσματικότητας των γονέων και αρνητικά από τις πεποιθήσεις τους για την ακαδημαϊκή αποτελεσματικότητα των παιδιών. Ο έλεγχος και η παρεμβολή συνδέονται με υψηλούς στόχους επίδοσης, χαμηλές γονεϊκές πεποιθήσεις σε σχέση με την ακαδημαϊκή αποτελεσματικότητα των παιδιών, και τα συναισθήματα των γονέων. Τέλος, τα γονεϊκά συναισθήματα διαμεσολαβούν στη σχέση των πεποιθήσεων αποτελεσματικότητας των γονέων για τους ίδιους και τα παιδιά τους με τον έλεγχο και την παρεμβολή. Στη συζήτηση των συμπερασμάτων της μελέτης θα διατυπωθούν προτάσεις πρακτικής εφαρμογής για τη διαμόρφωση ευνοϊκών συνθηκών μάθησης στα πλαίσια της κατ' οίκον σχολικής εργασίας των παιδιών.

Διερεύνηση της αποτελεσματικότητας ενός ψυχοεκπαιδευτικού προγράμματος για την ενίσχυση της ψυχικής ανθεκτικότητας και της ψυχολογικής ευζωίας φτωχών προ-εφήβων

Χρ. Τάσση, Α. Μπρούζος
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Περίληψη

Ο αριθμός των παιδιών που ζουν σε συνθήκες φτώχειας είναι πολύ μεγάλος σε όλες τις ανεπτυγμένες χώρες. Λιγότερες έρευνες ομαδικής συμβουλευτικής έχουν γίνει γι' αυτόν τον πληθυσμό και ακολουθούν το μοντέλο της «διαταραχής», έχουν εστιάσει σε συμπτώματα ψυχοπαθολογίας και επιχειρούν να τα μειώσουν. Γι' αυτό, σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η διερεύνηση της έκβασης ενός ψυχοεκπαιδευτικού προγράμματος δέκα συναντήσεων σχεδιασμένου να ενισχύσει την ψυχική ανθεκτικότητα και την ψυχολογική ευζωία φτωχών προ-εφήβων στο σχολικό πλαίσιο. Στην έρευνα συμμετείχαν 270 μαθητές της ΣΤ΄ Δημοτικού από τους οποίους οι 145 συγκρότησαν την πειραματική ομάδα (ομάδα παρέμβασης) και οι 125 την ομάδα ελέγχου. Για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του προγράμματος δεδομένα συλλέχθηκαν δύο εβδομάδες πριν και μετά την παρέμβαση και επαναληπτικά έπειτα από δύο μήνες με τη χορήγηση ερωτηματολογίων αυτοαναφοράς για τη μέτρηση του επιπέδου της ψυχικής ανθεκτικότητας και της ψυχολογικής ευζωίας. Τα αποτελέσματα έδειξαν στατιστικά σημαντική αύξηση του επιπέδου της ψυχικής ανθεκτικότητας και της ψυχολογικής ευζωίας στους συμμετέχοντες της πειραματικής ομάδας αλλά όχι σε εκείνους της ομάδας ελέγχου. Ακόμη, το αυξημένο επίπεδο φάνηκε να διατηρείται κατά την επαναληπτική μέτρηση. Η πρακτική αξία των ευρημάτων συζητάται.

Resilience in Educators, Schools and Teaching (REST): Μια εφαρμογή για φορητές συσκευές για την ενδυνάμωση της ψυχικής ανθεκτικότητας των εκπαιδευτικών
Μ. Πλατσίδου, Α. Δανιηλίδου, Γ. Διαμαντοπούλου, Π. Χατζηγιαννάκογλου
Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Περίληψη

Η ανακοίνωση αφορά στην παρουσίαση του προγράμματος REST (Resilience in Educators, Schools and Teaching). Πρόκειται για ένα online, διαδραστικό, εκπαιδευτικό πρόγραμμα που στοχεύει να βοηθήσει υποψήφιους και εν ενεργεία εκπαιδευτικούς α) να κατανοήσουν τη σημασία της ψυχικής ανθεκτικότητας στο σχολικό περιβάλλον και β) να αναπτύξουν δεξιότητες και στρατηγικές που συμβάλλουν στην ενδυνάμωση της ψυχικής ανθεκτικότητάς τους. Το REST έχει αναπτυχθεί με βάση παρόμοια προγράμματα που υπάρχουν στη διεθνή βιβλιογραφία. Στην τρέχουσα έκδοσή του, το REST περιέχει δύο online εκπαιδευτικές ενότητες. Η πρώτη ενότητα περιλαμβάνει μια θεωρητική εισαγωγή στην έννοια της ψυχικής ανθεκτικότητας και επεξηγεί τους παράγοντες που μπορούν να επηρεάσουν την ψυχική ανθεκτικότητα των εκπαιδευτικών καθώς και σημασία των παραγόντων αυτών για την προσωπική και επαγγελματική ζωή των εκπαιδευτικών. Η δεύτερη ενότητα αναφέρεται στην κοινωνική διάσταση της ψυχικής ανθεκτικότητας και στην επίδρασή της στη σχολική ζωή. Μέσα από την περιήγησή τους στις δύο ενότητες του REST, οι χρήστες μπορούν να αξιολογήσουν, μέσω κατάλληλων ερωτηματολογίων, το επίπεδο της ψυχικής ανθεκτικότητας τους, να μάθουν τρόπους και στρατηγικές για τη βελτίωσή της, να λάβουν σχετικές συμβουλές από «ψυχικά ανθεκτικούς» εκπαιδευτικούς και να βρουν προτάσεις για δραστηριότητες, βιβλία και ταινίες που προωθούν την ψυχική ανθεκτικότητα σε προσωπικό και επαγγελματικό επίπεδο. Το REST είναι διαθέσιμο ως εφαρμογή για κινητές συσκευές Android. Η εφαρμογή θα είναι σύντομα διαθέσιμη στο Google Play και θα διανέμεται δωρεάν.

15:00 – 16:30 : Θεματική Συνεδρία 5

Αμφιθέατρο Ι

Έρευνα σε θέματα Γνωστικής και Αναπτυξιακής Ψυχολογίας: Η ανάπτυξη της σκέψης και της γλώσσας

Πρόεδρος: Δημήτρης Πνευματικός, *Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας*

Μπορεί η «επεξηγηματική συνύπαρξη» επιστημονικών και διαισθητικών πεποιθήσεων κατά την παιδική ηλικία να ερμηνευτεί από τις Θεωρίες Διπλής Επεξεργασίας;

Α. Καραμανίδου, Δ. Πνευματικός
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Περίληψη

Η «επεξηγηματική συνύπαρξη» ορίζεται ως η συνύπαρξη επιστημονικών και διαισθητικών πεποιθήσεων μετά την συστηματική διδασκαλία επιστημονικών εξηγήσεων. Οι θεωρίες διπλής επεξεργασίας (ΘΔΕ) έχουν προταθεί ως πιθανό θεωρητικό πλαίσιο που μπορεί να ερμηνεύσει την «επεξηγηματική συνύπαρξη». Σύμφωνα με τις ΘΔΕ, μια καθαρά διαισθητική ταχεία επεξεργασία που συνδέεται με την ταχεία αντίδραση (Τύπος 1) είναι ανταγωνιστική μιας πιο απαιτητικής αναλυτικής επεξεργασίας που συνδέεται με την αργή απόκριση (Τύπος 2). Ένα παράδειγμα των ΘΔΕ είναι η προκατάληψη της πεποίθησης (ΠΠ), η τάση των ατόμων να αξιολογούν τα συμπεράσματα με βάση την εμπειρική τους αλήθεια (Τύπος 1) και όχι βάσει της εγκυρότητας του συλλογισμού (Τύπος 2). Στόχος της μελέτης ήταν να διερευνήσει εάν η «επεξηγηματική συνύπαρξη» σε έννοιες της φυσικής αναδεικνύεται μέσα από την ΠΠ, καθώς μαθητές αξιολογούν την εγκυρότητα παραγωγικών συλλογισμών που περιέχουν συμβατά και ασύμβατα με τις διαισθητικές πεποιθήσεις συμπεράσματα. Στην έρευνα συμμετείχαν 24 μαθητές Δ' και Στ' τάξης οι οποίοι αξιολόγησαν την εγκυρότητα 6 παραγωγικών συλλογισμών μπροστά σε ηλεκτρονικό υπολογιστή (on-line), που κατέγραφε τις οφθαλμικές τους κινήσεις (Tobii Eye Tracker). Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι μαθητές εμφάνισαν σημαντικά περισσότερα λάθη και χρειάστηκαν περισσότερο χρόνο προκειμένου να αξιολογήσουν σωστά τους ασύμβατους συλλογισμούς (ΠΠ). Όταν αξιολογούσαν έναν συμβατό συλλογισμό τον διάβαζαν μία φορά και εμφάνιζαν λίγα σημεία εστίασης με μικρή διάρκεια, ενώ όταν αξιολογούσαν έναν ασύμβατο (κυρίως οι 12χρονοι) διάβαζαν περισσότερες φορές τον συλλογισμό και εμφάνιζαν περισσότερα σημεία εστίασης μεγαλύτερης διάρκειας. Φαίνεται ότι συχνά η επιστημονική γνώση απαιτεί αναλυτική σκέψη η οποία να είναι σε θέση να αναχαιτίσει την ΠΠ που οφείλεται σε εδραιωμένες διαισθητικές πεποιθήσεις.

Εκπαιδευτικές παρεμβάσεις για τη βελτίωση της ορθογραφίας της αγγλικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας σε Έλληνες μαθητές με ορθογραφικές δυσκολίες.

Σ. Τσεσμελή¹, Μ. Παπατόλια², Ε. Τσουκανάρα², Μ. Γκουντάκου²

¹Πανεπιστήμιο Πατρών, ²Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Περίληψη

Η παρούσα μελέτη είχε σκοπό να αξιολογήσει την αποτελεσματικότητα ενός προγράμματος εκπαιδευτικής παρέμβασης για την ενίσχυση της ορθογραφίας

κλιτών, παράγωγων και σύνθετων λέξεων της αγγλικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας (Γ2) σε 17 Έλληνες μαθητές (ηλικίας: 9-14 ετών, Δ΄- Στ΄ δημοτικού & Α΄ Γυμνασίου) οι οποίοι αντιμετώπιζαν σοβαρές ορθογραφικές δυσκολίες. Οι μαθητές παρακολουθούσαν μαθήματα αγγλικής γλώσσας (Γ2) σε κέντρα ξένων γλωσσών της πόλης της Θεσσαλονίκης. Η προκαταρκτική αξιολόγηση περιλάμβανε 4 ελληνικά σταθμισμένα κριτήρια ανάγνωσης λέξεων/ ψευδολέξεων, ορθογραφίας λέξεων και γραπτού λεξιλογίου, 2 αγγλικά σταθμισμένα κριτήρια ανάγνωσης και ορθογραφίας λέξεων καθώς και 2 αγγλικά μη σταθμισμένα κριτήρια ανάγνωσης και ορθογραφίας λέξεων, διαβαθμισμένων ως προς τη φωνολογική τους διαφάνεια (ομαλές/μη ομαλές λέξεις). Ο πειραματικός σχεδιασμός της παρέμβασης περιλάμβανε 1 αρχική αξιολόγηση, 1 εκπαιδευτικό πρόγραμμα και 1 επαναξιολόγηση. Η αρχική και τελική αξιολόγηση περιλάμβανε μια λίστα κλιτών (N=49 ζεύγη), παράγωγων (N= 49 ζεύγη) και σύνθετων (N=32) λέξεων. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα είχε ως στόχο τη ρητή διδασκαλία της διαδικασίας κλίσης, παραγωγής και σύνθεσης μέσω της μορφολογικής αποκωδικοποίησης των λέξεων με τη χρήση γραπτών δραστηριοτήτων στο πλαίσιο του ξενόγλωσσου μαθήματος. Η παρέμβαση είχε σημαντική επίδραση στην ενίσχυση της συνολικής ορθογραφικής επίδοσης των μαθητών, καθώς επίσης και στην ενίσχυση των κλιτών, παράγωγων και σύνθετων λέξεων. Επίσης, τα κέρδη κάθε μαθητή ήταν στατιστικά σημαντικά και γενικεύτηκαν στις αδίδακτες λέξεις και ψευδολέξεις ανάλογης μορφολογικής δομής. Τα ευρήματα συμφωνούν με τη διεθνή βιβλιογραφία (Casalis et al., 2018; Nunes & Bryant, 2006; Tsesmeli & Seymour, 2009) και είναι σημαντικά για τη δημιουργία διδακτικών προσεγγίσεων και προγραμμάτων παρέμβασης για μαθητές με ορθογραφικές δυσκολίες στην αγγλική ως δεύτερη/ξένη γλώσσα.

Ανάπτυξη γλώσσας σε παιδιά με προβλήματα ακοής σε σύγκριση με παιδιά τυπικώς αναπτυσσόμενα: Κατανόηση σύνταξης και σημασίας.

Ε. Κακλαμανάκη¹, Δ. Μωραΐτου¹, Δ. Νατσόπουλος²

¹Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, ²Πανεπιστήμιο Κύπρου

Περίληψη

Στόχος της έρευνας ήταν να μελετηθούν τα ελλείμματα στη γλωσσική ανάπτυξη παιδιών με κώφωση και βαρηκοΐα που διαθέτουν προφορικό λόγο, σε σύγκριση με ακούοντες μαθητές. Μελετήθηκε ο βαθμός κατανόησης της συντακτικής δομής και της σημασίας του προφορικού λόγου με τη χρήση διάφορων τύπων αναφορικών προτάσεων αλλά και η κατανόηση και χρήση των ρημάτων ΡΩΤΩ και ΛΕΓΩ. Στην έρευνα πήραν μέρος 44 μαθητές (33 μαθητές δημοτικών σχολείων και 11 προσχολικής αγωγής). Την πειραματική ομάδα αποτέλεσαν 11 μαθητές με κώφωση ή βαρηκοΐα ενώ οι τρεις ομάδες ελέγχου συγκροτήθηκαν από 33 μαθητές τυπικής ανάπτυξης. Στο κύριο μέρος της μελέτης κλήθηκαν να ακούσουν μικρές ιστορίες με πρωταγωνιστές παιδιά, κατά την πρώτη φάση εξέτασης, και με άγρια ζώα κατά τη δεύτερη, και με τη βοήθεια των ανάλογων σκίτσων να απαντήσουν σε ερωτήσεις

κατανόησης. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι μαθητές με προβλήματα ακοής παρουσιάζουν γλωσσικά ελλείμματα, σε σχέση με τα παιδιά τυπικής ανάπτυξης.

Αξιολόγηση της ελεύθερης παραγωγής γραπτού λόγου σε ενήλικα άτομα με απώλεια ακοής.

Σ. Τσεσμελή¹, Α-Ε. Αλεξιάδη^{1,2}

¹Πανεπιστήμιο Πατρών, ²Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, Κύπρος

Περίληψη

Η παρούσα μελέτη είχε σκοπό τη διερεύνηση της ελεύθερης παραγωγής γραπτού λόγου 20 ενήλικων ατόμων (19-41 ετών) με προβλήματα ακοής σε σύγκριση με μια ισόβαθμη ομάδα ενηλίκων με φυσιολογική ακοή, η οποία εξισώθηκε με την πρώτη ανά ζεύγος με βάση τα κριτήρια του φύλου, της εκπαιδευτικής βαθμίδας και της χρονολογικής ηλικίας. Το δείγμα επιλέχθηκε από την πόλη της Θεσσαλονίκης και Ρόδου. Οι ενήλικες και των δύο ομάδων αξιολογήθηκαν με 3 σταθμισμένα κριτήρια κατάκτησης γραπτού λεξιλογίου, αναγνωστικής κατανόησης κειμένων και νοηματικής οργάνωσης/ αλληλουχίας κειμένων, ενώ στη συνέχεια εξετάστηκαν στην ελεύθερη παραγωγή κειμένων με βάση ένα συγκεκριμένο θέμα γενικού ενδιαφέροντος. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι ενήλικες με απώλεια ακοής είχαν σημαντικά χαμηλότερες επιδόσεις και στα τρία σταθμισμένα κριτήρια, καθώς και στην ελεύθερη παραγωγή γραπτών κειμένων. Ειδικότερα, οι ενήλικες με απώλεια ακοής χρησιμοποίησαν στα κείμενά τους σημαντικά μικρότερο αριθμό λέξεων και προτάσεων, πτωχότερες ιδέες και λεξιλόγιο, πιο αδύναμη γλωσσική έκφραση, χαμηλότερα επίπεδα νοηματικής οργάνωσης/αλληλουχίας στη δομή κειμένου και μεγαλύτερο αριθμό συντακτικών λαθών, ενώ αξιοσημείωτη είναι η χρήση "τηλεγραφικής γλώσσας" μόνο στα κείμενα των ενηλίκων με απώλεια ακοής. Τα ευρήματα αυτά συσχετίζονται θετικά με τον τύπο του σχολείου, το μορφωτικό επίπεδο και το είδος επικοινωνίας (νοηματική γλώσσα, κ.ά.) που ακολουθούν οι ενήλικες με απώλεια ακοής, ενώ πλεονεκτούν οι επιδόσεις των ενηλίκων με απώλεια ακοής που ακολουθούν το γενικό σχολείο. Τα αποτελέσματα είναι συμβατά με τη διεθνή βιβλιογραφία (Antia, Reed & Kreimeyer, 2015) και σημαντικά για την ανάπτυξη κατάλληλων εκπαιδευτικών παρεμβάσεων για ενήλικες και μαθητές με δυσχέρειες ακοής με σκοπό την απρόσκοπτη πρόσβαση τους στα αγαθά του γραπτού λόγου.

Έρευνα σε θέματα Οργανωσιακής και Θετικής Ψυχολογίας

Πρόεδρος: Δέσποινα Ξανθοπούλου, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Η συμβολή της συναισθηματικής νοημοσύνης στο ευ-ζην Αξιωματικών της Ελληνικής Αστυνομίας: Ο διαμεσολαβητικός ρόλος παραγόντων θετικής ψυχολογίας

B. Ρομοσιού, Α. Μπρούζος

Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Περίληψη

Οι αρνητικές συνέπειες που απορρέουν από τη στρεσογόνο φύση του αστυνομικού επαγγέλματος έχουν μελετηθεί εκτενώς, ωστόσο, μόλις τα τελευταία χρόνια εμφανίζονται έρευνες που εστιάζουν στη μελέτη παραγόντων Θετικής Ψυχολογίας που προστατεύουν από τις αρνητικές συνέπειες και συμβάλουν στην ψυχική και σωματική υγεία και το ευ-ζην των αστυνομικών. Σε θεωρητικό επίπεδο υποστηρίζεται μία ισχυρή σύνδεση ανάμεσα στη συναισθηματική νοημοσύνη και το ευ-ζην μέσα από εννοιολογικά μοντέλα που ταυτόχρονα παρουσιάζουν πιθανούς υποκείμενους ενδοπροσωπικούς και διαπροσωπικούς μηχανισμούς μέσα από τους οποίους η συναισθηματική νοημοσύνη ενδέχεται να επηρεάζει το ευ-ζην των ατόμων. Παρόλο που η ανωτέρω σύνδεση έχει τεκμηριωθεί εμπειρικά, τα υπάρχοντα εμπειρικά δεδομένα για τους υποκείμενους μηχανισμούς είναι εξαιρετικά περιορισμένα. Η παρούσα έρευνα έχει σκοπό να διερευνήσει τη σχέση ανάμεσα σε διαστάσεις της συναισθηματικής νοημοσύνης και διαστάσεις του ευ-ζην των Αξιωματικών Αστυνομίας, καθώς και πιθανούς υποκείμενους μηχανισμούς διαφορετικών επιπέδων που ενδέχεται να επηρεάζουν αυτή τη σχέση. Ειδικότερα, θα μελετηθεί ο πιθανός διαμεσολαβητικός ρόλος της ψυχικής ανθεκτικότητας, της νοηματοδότησης της εργασίας και της αντιλαμβανόμενης υποστήριξης από τον οργανισμό. Οι συμμετέχοντες θα είναι τουλάχιστον 500 ανώτεροι και κατώτεροι Αξιωματικοί της Ελληνικής Αστυνομίας που υπηρετούν σε διάφορες περιοχές της Ελλάδας. Η πιλοτική έρευνα έδειξε ότι τα εργαλεία που απαρτίζουν το συνολικό ερωτηματολόγιο (TEIQue, CD-RISC, WAMI, POS, PANAS, SWLS, SWWS, PWB) έχουν καλούς δείκτες αξιοπιστίας. Η κύρια έρευνα βρίσκεται στη φάση της συλλογής των δεδομένων. Για την επεξεργασία των δεδομένων θα χρησιμοποιηθούν τεχνικές μοντέλων δομικών εξισώσεων με το λογισμικό AMOS.

Η συναισθηματική νοημοσύνη στο χώρο του λιανικού εμπορίου: μια εμπειρική μελέτη σε εργαζόμενους και πελάτες του σούπερ μάρκετ

A. Χρυσάφη, Μ. Πλατσίδου

Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Περίληψη

Σύμφωνα με την βιβλιογραφία, η συναισθηματική νοημοσύνη θεωρείται πολύ σημαντική για την εργασιακή απόδοση, ιδιαίτερα όταν πρόκειται για επαγγέλματα τα οποία χαρακτηρίζονται από έντονη διαπροσωπική επαφή. Η παρούσα έρευνα

αποτελεί μια εμπειρική μελέτη στο χώρο του λιανικού εμπορίου και στοχεύει να εξετάσει ποιες συναισθηματικές δεξιότητες θεωρούνται σημαντικές για την αποτελεσματική τέλεση του εν λόγω επαγγέλματος και σε ποιο βαθμό, σύμφωνα με τις αντιλήψεις των ίδιων των εργαζόμενων και πελατών των σουπερ μάρκετ. Το δείγμα της έρευνας περιλαμβάνει 94 εργαζόμενους σε σουπερ μάρκετ και 95 πελάτες του ίδιου χώρου. Για την εξέτασή του χρησιμοποιήθηκαν δύο αυτοσχέδια ερωτηματολόγια αυτοαναφορών, τα οποία περιλαμβάνουν ερωτήσεις κλειστού και ανοικτού τύπου. Οι κλειστού τύπου ερωτήσεις, οι οποίες έχουν την μορφή σεναρίων, αναφέρονται σε συναισθηματικές δεξιότητες (π.χ. αναγνώριση συναισθημάτων) και οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να απαντήσουν κατά πόσο συμφωνούν ή διαφωνούν με βάση μια κλίμακα πέντε σημείων. Στις ανοικτού τύπου ερωτήσεις, οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να προτείνουν λύσεις σε υποθετικά περιστατικά που μπορούν να συμβούν στο σουπερ μάρκετ, αναπτύσσοντας την άποψή τους σε ελεύθερο λόγο. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι εργαζόμενοι και πελάτες θεωρούν σημαντική τη χρήση συναισθηματικών δεξιοτήτων για τον επαγγελματία εργαζόμενο του σουπερ μάρκετ, ωστόσο ανάμεσα στις δύο ομάδες παρατηρήθηκαν διαφοροποιήσεις ως προς το ποιές δεξιότητες αξιολογήθηκαν ως πιο σημαντικές. Συγκεκριμένα, οι εργαζόμενοι απέδωσαν σημαντικότερο ρόλο στην αναγνώριση συναισθημάτων, την διαχείριση συναισθημάτων και το πνεύμα συνεργασίας, ενώ από την άλλη, οι πελάτες προέβησαν ως σημαντικά προσόντα για τον επαγγελματία του χώρου, την αναγνώριση συναισθημάτων, την ευσυνειδησία και την δεξιότητα διαχείρισης κρίσεων.

Η επίπτωση της εργασιακής ανασφάλειας στην εργασιακή δέσμευση και την εργασιακή απόδοση: Ο ρυθμιστικός ρόλος του κοινωνικού κεφαλαίου του χώρου εργασίας

Α. Τσουνής¹, Δ. Ξανθοπούλου¹, Κ. Καφέτσιος^{1,2}, Ε. Δεμερούτη³

¹Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τμήμα Κινηματογράφου

²Πανεπιστήμιο Κρήτης

³Eindhoven University of Technology

Περίληψη

Η παρούσα μελέτη εξετάζει το ρυθμιστικό ρόλο του κοινωνικού κεφαλαίου του χώρου εργασίας (ΚΚΧΕ) στη σχέση μεταξύ εργασιακής ανασφάλειας, από τη μια πλευρά, και εργασιακής δέσμευσης και εντός-ρόλου εργασιακής απόδοσης, από την άλλη. Το ΚΚΧΕ αναφέρεται στις πεποιθήσεις των εργαζομένων ως προς την εμπιστοσύνη και την αμοιβαιότητα που χαρακτηρίζουν τον οργανισμό τους (γνωστικό ΚΚΧΕ), καθώς και τις δυνατότητες διεύρυνσης του επαγγελματικού και κοινωνικού τους δικτύου μέσω της συμμετοχής τους στον οργανισμό (δομικό ΚΚΧΕ). Τα συστατικά αυτά αξιολογούνται μεταξύ ομότιμων (δεσμευτικό ΚΚΧΕ) και μεταξύ ατόμων σε διαφορετικά επίπεδα ιεραρχίας (συνδετικό ΚΚΧΕ). Βάσει της υπόθεσης μετρίασης της θεωρίας εργασιακών απαιτήσεων-πόρων, προτάθηκε πως το ΚΚΧΕ,

ως εργασιακός πόρος, μπορεί να περιορίσει την αρνητική σχέση ανάμεσα στην εργασιακή ανασφάλεια από τη μία, και την εργασιακή δέσμευση και την εντός-ρόλου εργασιακή απόδοση, από την άλλη. Στην έρευνα συμμετείχαν 376 εργαζόμενοι από 14 ελληνικά πανεπιστήμια. Αντίθετα με τις υποθέσεις, φάνηκε πως η εργασιακή ανασφάλεια σχετίζεται αρνητικά με την εργασιακή δέσμευση και την απόδοση εντός-ρόλου σε συνθήκες υψηλότερου ΚΚΧΕ, ενώ οι συγκεκριμένες σχέσεις δεν ήταν στατιστικά σημαντικές σε συνθήκες χαμηλότερου ΚΚΧΕ. Περαιτέρω αναλύσεις έδειξαν πως οι παραπάνω αλληλεπιδράσεις οφειλόταν κυρίως στη διάσταση του κοινωνικού δικτύου του ΚΚΧΕ. Τα ευρήματα αυτά, μεταξύ άλλων, δείχνουν πως οι στενοί κοινωνικοί δεσμοί και οι δυνατότητες διεύρυνσης του επαγγελματικού και κοινωνικού δικτύου των εργαζομένων ενισχύουν και δε μετριάζουν τις αρνητικές επιπτώσεις της εργασιακής ανασφάλειας. Αυτό σημαίνει ότι σε συνθήκες υψηλής εργασιακής ανασφάλειας, το πόσο κεντρικά είναι τοποθετημένος/η κάποιος/α στο δίκτυο ενός οργανισμού πιθανά να παίζει σημαντικότερο ρόλο από τη λειτουργία του δικτύου.

Έλεγχος της αποτελεσματικότητας δύο ειδών παρεμβάσεων συγχώρησης για την ενίσχυση της ευζωίας στους ενηλίκους

Ο. Ζίχναλη, Δ. Μωραΐτου

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Περίληψη

Στόχος της παρούσας μελέτης ήταν ο έλεγχος της αποτελεσματικότητας δύο αυτοδιαχειριζόμενων παρεμβάσεων, που αναπτύχθηκαν για τους σκοπούς της έρευνας και απέβλεπαν στην ενίσχυση της ευζωίας των ενηλίκων μέσω της καλλιέργειας συγχωρητικών δεξιοτήτων. Συμμετείχαν, συνολικά, 11 άνδρες και 31 γυναίκες ηλικίας 34-80 ετών. Όλοι οι συμμετέχοντες ήταν ορθόδοξοι Χριστιανοί, χωρίς να ανήκουν σε κάποια κλειστή θρησκευτική κοινότητα. Αρχικά, ζητήθηκε από αυτούς να συμπληρώσουν ερωτηματολόγια για τη μέτρηση της αίσθησης της ευζωίας, της συγχωρητικότητας και των κινήτρων για αποφυγή, εκδίκηση και καλοσύνη. Στη συνέχεια, διαχωρίστηκαν τυχαία σε δύο ομάδες εξισωμένες ως προς την ηλικία, το φύλο και το μορφωτικό επίπεδο. Μια ομάδα παρακολούθησε τη Γενική (n = 22), και η άλλη την εμπλουτισμένη με στοιχεία από την Ορθόδοξη Παράδοση παρέμβαση (n = 20). Οι δύο παρεμβάσεις περιλάμβαναν έξι βήματα προς τη συγχώρηση. Για την ολοκλήρωσή τους υλοποιήθηκαν αυτορρυθμιζόμενες συνεδρίες. Η διαδικασία, κατά μέσο όρο, διήρκεσε δύο εβδομάδες. Οι συμμετέχοντες κλήθηκαν επίσης να συμπληρώσουν τα ίδια ερωτηματολόγια αμέσως μετά την παρέμβαση καθώς και δύο εβδομάδες μετά την παρέμβαση. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι συγχωρητικές δεξιότητες και τα επίπεδα της ευζωίας ενισχύθηκαν και στις δύο παρεμβάσεις και σημαντικά περισσότερο στην Ορθόδοξη. Αναδείχθηκε η υπεροχή της Ορθόδοξης προσέγγισης στην αντιμετώπιση ακόμη και σοβαρών διαπροσωπικών παραβάσεων, στη μείωση των αρνητικών συναισθημάτων και στην προώθηση των επιμέρους διαστάσεων της ευζωίας σε

διάρκεια χρόνου. Διερευνήθηκαν πιθανοί μηχανισμοί που ερμηνεύουν την αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων.

17:00 – 18:30: Θεματική Συνεδρία 7

Αμφιθέατρο Ι

Έρευνα σε θέματα Κλινικής Ψυχολογίας και Εκπαίδευσης φοιτητών/τριών

Πρόεδρος: Ευγενία Γεωργάκα, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

Καταγραφή και αξιολόγηση μιας παρέμβασης δημιουργίας ενός υποστηριζόμενου πλαισίου έκφρασης για άτομα με χρόνια ψύχωση

Κ-Μ. Χράντα, Ε. Γεωργάκα

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Περίληψη

Αρχικός στόχος της παρούσας μελέτης ήταν η διερεύνηση των τρόπων υποστήριξης και ενίσχυσης ατόμων με μακροχρόνια ψύχωση στην ανάπτυξη των κοινωνικών τους σχέσεων και την ενίσχυση του αποδυναμωμένου κοινωνικού δυναμικού τους. Για το σκοπό αυτό πραγματοποιήθηκε εξάμηνη παρέμβαση σε οικοτροφείο του Ψυχιατρικού Νοσοκομείου Θεσσαλονίκης. Μετά την έναρξή της, όμως, ο στόχος της έρευνας μετακινήθηκε στη διαμόρφωση ενός πλαισίου έκφρασης όλων όσα απασχολούν τα άτομα και υποστήριξης των τελευταίων στη διαδικασία συνύπαρξης και συνδιαλλαγής σε μία «επιβεβλημένη» κοινωνική συνθήκη. Η παρέμβαση περιελάμβανε εβδομαδιαίες ομαδικές συναντήσεις με όσους ενοίκους του οικοτροφείου το επιθυμούσαν. Όλες οι συναντήσεις μαγνητοφωνήθηκαν, ενώ η ερευνήτρια κρατούσε συστηματικά ημερολόγιο. Για την ανάλυση του υλικού που συγκεντρώθηκε χρησιμοποιήθηκαν στρατηγικές τόσο της Θεματικής Ανάλυσης όσο και της Εθνογραφίας. Από τα αποτελέσματα φάνηκε πως οι κεντρικότερες ανάγκες και ανησυχίες των ατόμων αφορούν κυρίως την ασθένεια και την καθημερινότητά τους στο πλαίσιο διαβίωσης, ενώ σε μικρότερο βαθμό τις κοινωνικές σχέσεις τους κυρίως με το προσωπικό και τους συνενόικους. Κυριότερο, όμως, εύρημα αποτελεί η ανάγκη των ατόμων να συμμετέχουν σε μια συνθήκη που επιτρέπει την αλληλεπίδραση και στην οποία ένας φροντιστικός επαγγελματίας διαμεσολαβεί για τη διευκόλυνση της επικοινωνίας τους. Συμπερασματικά, υπάρχει ανάγκη στα άτομα αυτά για ένα υποστηριζόμενο πλαίσιο έκφρασης και συνύπαρξης, που σέβεται τα όρια που θέτουν στην αλληλεπίδραση. Αυτό θέτει στο προσκήνιο την ανάγκη επαναπροσδιορισμού των στόχων των παρεμβάσεων, καθώς οι ανάγκες των ατόμων φαίνεται να διαφοροποιούνται από όσες υποθέταμε μέχρι σήμερα.

Η εμπειρία της μητρότητας σε μητέρες πρώην χρήστριες ψυχοτρόπων ουσιών

Μ. Μιχαηλίδου, Γ. Αμπατζόγλου

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Περίληψη

Η παρούσα εργασία έγινε στα πλαίσια του μεταπτυχιακού προγράμματος Αναπτυξιακής Ψυχοπαθολογίας στη βρεφική και νηπιακή ηλικία και στόχος ήταν η σκιαγράφηση της μητρότητας έτσι όπως την περιέγραψαν μητέρες πρώην χρήστριες. Οι μητέρες τοξικομανείς συχνά δυσκολεύονται να δημιουργήσουν ασφαλή δεσμό και οι φροντίδες τους χαρακτηρίζονται από μια ασυνέχεια. Αξίζει να σημειωθεί ότι η κακοποίηση δεν είναι συνώνυμη της τοξικομανίας παρόλο που αρκετές μητέρες χρήστριες παραμελούν τα παιδιά τους. Στην παρούσα έρευνα συμμετείχαν έξι γυναίκες πρώην χρήστριες ηλικίας από 33 μέχρι 41 έτους. Το ερευνητικό εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε ήταν η ημι-δομημένη συνέντευξη. Τα δεδομένα αναλύθηκαν μέσω της θεματικής ανάλυσης από την οποία προέκυψαν πέντε βασικά θέματα: α) η απόφαση συνέχιση της εγκυμοσύνης β) η σημασία της παρελθοντικής φροντίδας και της παρούσας στήριξης γ) η επίδραση της χρήσης στην καθημερινή ζωή της μητέρας δ) η επαφή με το παιδί και ε) το δίπολο της αποδοχής και της απόρριψης. Οι μητέρες αυτές περιέγραψαν δυσκολίες που η βιβλιογραφία εντοπίζει τόσο στις υπόλοιπες μητέρες που δεν είναι χρήστριες όσο και στον πληθυσμό των χρηστών επιβαρύνοντας και περιπλέκοντας τον ρόλο τους. Η εγκυμοσύνη είναι συνήθως απρογραμματίστη. Βιώνουν συχνά ενοχές, ντροπή και έρχονται αντιμέτωπες με επιβαρυντικούς παράγοντες όπως απώλειες, προβλήματα υγείας, παραμέληση ως παιδιά, κακοποίηση ενώ δεν έχουν πάντα ένα σταθερό υποστηρικτικό δίκτυο. Εκφράζουν ανησυχίες για τα παιδιά τους αλλά και για τον ρόλο τους ενώ αποζητούν βοήθεια είτε από τον σύντροφο αν υπάρχει είτε από τους γονείς τους. Τέλος, αναφορές παραμέλησης του παιδιού υπήρχαν και αναφέρονταν σε περιόδους χρήσης.

Οι στάσεις φοιτητών/φοιτητριών Ψυχολογίας απέναντι στην προσωπική θεραπεία ως μέρος της εκπαίδευσής τους

Α. Φλούλη¹, Χ. Αθανασιάδου²

¹Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, ²Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Περίληψη

Η παρούσα έρευνα αφορά στη διερεύνηση των στάσεων φοιτητών/τριών Ψυχολογίας απέναντι στην προσωπική θεραπεία ως μέρος των σπουδών τους και ως προαπαιτούμενο για την άδεια ασκήσεως επαγγέλματος. Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 200 φοιτητές/τριες του Τμήματος Ψυχολογίας, Α.Π.Θ. Οι στάσεις τους απέναντι στην προσωπική θεραπεία διερευνήθηκαν σε σχέση με τους παρακάτω παράγοντες: (α) το στίγμα για την ψυχική ασθένεια, (β) την προηγούμενη εμπειρία

ψυχοθεραπείας, και (γ) το στίγμα αναφορικά με την αναζήτηση επαγγελματικής ψυχολογικής βοήθειας. Για τη διερεύνηση των παραγόντων χρησιμοποιήθηκαν οι κλίμακες «Opinions on Mental Illness (OMI)» και «Self-Stigma of Seeking Psychologic Help (SSOSH)». Πληροφορίες για προηγούμενες εμπειρίες ψυχοθεραπείας συλλέχθηκαν από τα δημογραφικά στοιχεία. Επιπλέον, δημιουργήθηκε μια κλίμακα για τη διερεύνηση των στάσεων απέναντι στην προσωπική θεραπεία ως μέρος των σπουδών ψυχολογίας και ως προαπαιτούμενο για την λήψη της άδειας εξασκήσεως του επαγγέλματος. Για την απάντηση των ερευνητικών ερωτημάτων, εφαρμόστηκε η στατιστική μέθοδος της πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης. Τα πρώτα ευρήματα έδειξαν πως η πλειονότητα των φοιτητών/τριών εξέφρασε θετικές απόψεις απέναντι στην προσωπική θεραπεία ως μέρος της εκπαίδευσης των ψυχολόγων, ενώ ένας σημαντικός αριθμός είχε ήδη επιλέξει να εμπλακεί σε διαδικασία προσωπικής θεραπείας ανεξάρτητα από την μη συμπερίληψή της στο πρόγραμμα σπουδών. Αντίθετα, η ύπαρξη στίγματος απέναντι στην ψυχική νόσο και στη λήψη επαγγελματικής ψυχολογικής βοήθειας αποτελούν ανασταλτικούς παράγοντες για την συμπερίληψη της προσωπικής θεραπείας στην εκπαίδευση των ψυχολόγων. Τα ευρήματα μπορεί να φανούν χρήσιμα στο σχεδιασμό των προγραμμάτων σπουδών με στόχο την καλύτερη δυνατή εκπαίδευση των μελλοντικών ψυχολόγων στην Ελλάδα, εν όψη της ίδρυσης και των νέων Τμημάτων Ψυχολογίας.

Συγκριτική μελέτη στάσεων και αντιλήψεων φοιτητών και εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, γενικής και ειδικής αγωγής ως προς την Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής-Υπερκινητικότητα

Φ. Καργίδου, Β. Γιαννούλη, Γ. Σίμος, Χ. Πρώιου

Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Περίληψη

Η Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής – Υπερκινητικότητα, είναι μια διαταραχή που απαντάται πολύ συχνά σε σχολικές αίθουσες γενικής και ειδικής αγωγής. Οι μαθητές που παρουσιάζουν δυσκολίες, αποθαρρύνονται, αισθάνονται μειονεκτικά και συχνά εγκαταλείπουν τις προσπάθειές τους, εξαιτίας των μακρόχρονων δυσκολιών. Θεωρούν πως δεν έχουν τον έλεγχο της συμπεριφοράς και των συναισθημάτων τους και καθετί που τους συμβαίνει, έγκειται σε εξωγενείς παράγοντες, που δύσκολα ελέγχονται. Το σχολείο, αμέσως μετά την οικογένεια, παίζει ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο ως προς την κοινωνικοποίηση και την ομαλή συναισθηματική ανάπτυξη ενός παιδιού, καθώς το εφοδιάζει με γνώσεις και δεξιότητες αναγκαίες για τη μελλοντική του πορεία. Συχνά ωστόσο επικρατούν λανθασμένες αντιλήψεις αναφορικά με τη Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής – Υπερκινητικότητα, που συχνά αποτελούν εμπόδιο στην αναγνώριση και στην ορθή αντιμετώπιση των συμπτωμάτων της από τους εκπαιδευτικούς. Σκοπός λοιπόν της παρούσας έρευνας, είναι αρχικά η διερεύνηση των γνώσεων των εκπαιδευτικών και

των φοιτητών γενικής και ειδικής αγωγής, ως προς τη Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής – Υπερκινητικότητας και έπειτα η συσχέτιση των γνώσεών τους για τη διαταραχή, με τον βαθμό ενσυναίσθησής τους. Από την έρευνα αυτή, προέκυψε πως οι εκπαιδευτικοί και οι φοιτητές της ειδικής αγωγής κατείχαν περισσότερες γνώσεις για ορισμένες πτυχές της διαταραχής. Αναφορικά με την ενσυναίσθηση, μεγάλος αριθμός των συμμετεχόντων της παρούσας έρευνας, εμφάνισε υψηλή ικανότητα ή προσπάθεια της αντίληψης του κόσμου, από την οπτική ενός τρίτου προσώπου. Τέλος ορισμένες πτυχές της συναισθηματικής ενσυναίσθησης φάνηκαν να σχετίζονται ή ακόμη και να προβλέπουν σε ένα πολύ μικρό βαθμό τις γνώσεις των εκπαιδευτικών και των φοιτητών για τη Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής - Υπερκινητικότητας.

17:00 – 18:30 : Θεματική Συνεδρία 8

Αμφιθέατρο III

Έρευνα σε θέματα Γηροψυχολογίας: Νευροεκφυλιστικές διαταραχές και παρεμβάσεις

Πρόεδρος: Γεωργία Παπαντωνίου, *Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων*

Συστοιχία REMEDES for Alzheimer (R4Alz): Ένα νέο εργαλείο εκτίμησης του γνωστικού ελέγχου για τη διάγνωση των ήπιων και μείζονων νευροεκφυλιστικών διαταραχών

Ε. Πόππη, Δ. Μωραΐτου, Ε. Τσαρδούλιας, Α. Συμεωνίδης, Μ. Τσολάκη
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Περίληψη

Η εύρεση νέων αξιόπιστων εργαλείων με στόχο τη διάγνωση των νευροεκφυλιστικών διαταραχών σε προκλινικό στάδιο, αποτελεί σήμερα μια μεγάλη πρόκληση για τις επιστήμες υγείας. Η συστοιχία “REMEDES for Alzheimer” (R4Alz) αποτελεί ένα νέο εργαλείο αξιολόγησης ικανοτήτων γνωστικού ελέγχου στη γήρανση, η οποία χρησιμοποιεί τις συσκευές μέτρησης αντανακλαστικών REMEDES (REflexes MEasurement DEviceS). Η συστοιχία R4Alz, αποτελείται από 7 φορητές συσκευές (REMEDES pads), ειδικά προγραμματισμένες να ενεργοποιούνται, δηλαδή να παράγουν χρώμα ή/και ήχο ανάλογα με τις απαιτήσεις της εκάστοτε δοκιμασίας. Για τις ανάγκες της αξιολόγησης του γνωστικού ελέγχου έχουν προσαρτηθεί στα REMEDES pads γραφικές αναπαραστάσεις ζώων, οι οποίες συνδυάζονται με αντίστοιχες ηχητικές αναπαραστάσεις. Ο εξεταζόμενος καλείται να απενεργοποιεί τα REMEDES pads, περνώντας το χέρι του πάνω από κάθε ένα, ανάλογα με τις οδηγίες του εκάστοτε έργου. Κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης των δοκιμασιών, οι οδηγίες που αναφέρονται στα έργα δίνονται τόσο λεκτικά όσο και μη λεκτικά (μέσω εικονικών αναπαραστάσεων-σκίτσων). Η συστοιχία περιλαμβάνει δοκιμασίες οι

οποίες αξιολογούν τρεις βασικές πλευρές των ικανοτήτων γνωστικού ελέγχου. Η πρώτη δοκιμασία αξιολογεί ικανότητες εργαζόμενης μνήμης και συγκεκριμένα ικανότητες αποθήκευσης, επεξεργασίας και ενημέρωσης της εργαζόμενης μνήμης. Η δεύτερη δοκιμασία αξιολογεί το εποπτικό σύστημα προσοχής και συγκεκριμένα την οπτική και ακουστική επιλεκτική προσοχή, την συντηρούμενη και διαμοιραζόμενη προσοχή. Η τρίτη και τελευταία δοκιμασία αξιολογεί εκτελεστικές ικανότητες και συγκεκριμένα τον ανασταλτικό έλεγχο, την εναλλαγή των κανόνων/έργων και τη νοητική ευελιξία. Οι παραπάνω ικανότητες φαίνεται να είναι ιδιαίτερα ευαίσθητες στην επίδραση των γνωστικών διαταραχών στο γήρας, και γι αυτό το λόγο επιλέχθηκαν για τη δημιουργία της παρούσας συστοιχίας.

Προοπτική Μνήμη σε ενήλικες προχωρημένης ηλικίας. Συγχρονική και διαχρονική μελέτη σε άτομα με ή χωρίς αγγειακούς παράγοντες κινδύνου, με ή χωρίς υποκειμενική γνωστική έκπτωση

Ε. Παπαχρηστοπούλου, Δ. Μωραΐτου

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Περίληψη

Ο σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η μελέτη των διαφορετικών διαστάσεων της προοπτικής μνήμης σε ενήλικες και η σχέση τους με άλλες γνωστικές λειτουργίες οι οποίες εκπίπτουν προϋούσης της ηλικίας. Η έρευνα βασίζεται σε συγχρονικό και διαχρονικό ερευνητικό σχεδιασμό. Στο συγχρονικό μέρος της μελέτης, θα πραγματοποιηθεί σύγκριση τριών ομάδων ενηλίκων: α. με υποκειμενική γνωστική έκπτωση (ΥΓΕ), β. με αγγειακούς παράγοντες κινδύνου χωρίς ΥΓΕ, γ. υγιείς ενήλικες ως προς τις επιδόσεις τους στις διαφορετικές διαστάσεις της προοπτικής μνήμης. Στο διαχρονικό μέρος θα ελεγχθούν δύο ομάδες. Η τροχιά μεταβολής των επί μέρους διαστάσεων της προοπτικής μνήμης θα ελεγχθεί για κάθε μία από τις ομάδες, ενώ θα γίνει και σύγκριση μεταξύ των ομάδων. Επιπλέον, θα ελεγχθεί η συμμεταβολή των μεταβλητών της προοπτικής μνήμης, των επιτελικών λειτουργιών, της εργαζόμενης μνήμης και της επεισοδιακής μνήμης. Ο έλεγχος των ομάδων σε αυτό το μέρος της μελέτης θα πραγματοποιηθεί σε τρεις φάσεις. Το δείγμα της έρευνας περιλαμβάνει τρεις ηλικιακές ομάδες, εξισωμένες ως προς το φύλο, ηλικία και μορφωτικό επίπεδο. Για την αξιολόγηση της προοπτικής μνήμης θα χρησιμοποιηθεί η δοκιμασία της μνήμης των προθέσεων σε ελληνική μετάφραση και προσαρμογή καθώς και ένα παιχνίδι σε Η/Υ το οποίο μιμείται καταστάσεις καθημερινής ζωής. Τα έργα της προοπτικής μνήμης βασίζονται τόσο στο χρόνο όσο και σε γεγονός, κάποια θα πραγματοποιηθούν σε εργαστηριακές συνθήκες, κάποια άλλα εκτός εργαστηρίου. Επιπρόσθετα, το παιχνίδι στον Η/Υ θα περιλαμβάνει συνθήκες συναισθηματικής φόρτισης για τη μελέτη της πιθανής διαφοροποίησης της επίδοσης.

Εκτίμηση επιπέδου μεταγνωστικών διεργασιών και παρέμβαση ενίσχυσής τους στην ήπια γνωστική εξασθένιση

Γ. Μπάμπα, Δ. Μωραΐτου

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Περίληψη

Ο όρος Ήπια Γνωστική Εξασθένιση (ΗΓΕ) αναφέρεται σε ένα σύνολο συμπτωμάτων, με κύριο γνώρισμα την έκπτωση ορισμένων τουλάχιστον γνωστικών ικανοτήτων, χωρίς ωστόσο το άτομο να πληροί τα κριτήρια για τη διάγνωση άνοιας. Εκτός από τις γνωστικές λειτουργίες, έρευνες έχουν επισημάνει πως το «παθολογικό» γήρας επηρεάζει και τις μεταγνωστικές λειτουργίες του ατόμου, οι οποίες αφορούν την ενημερότητα, παρακολούθηση και αξιολόγηση των γνωστικών διεργασιών. Ελλείμματα στις μεταγνωστικές λειτουργίες μπορούν να επηρεάσουν αρνητικά τις θεραπευτικές παρεμβάσεις, ενώ αντίστοιχα η ενίσχυσή τους φαίνεται να προάγει την εκμάθηση γνωστικών στρατηγικών, καθώς και την τροποποίηση και γενίκευσή τους σε νέες συνθήκες. Οι μεταγνωστικές παρεμβάσεις αρχικά εφαρμόστηκαν σε μαθητές και μόλις πρόσφατα σε γνωστικά υγιείς ηλικιωμένους. Παρά τα υποσχόμενα αποτελέσματα τέτοιων παρεμβάσεων, εξαιρετικά περιορισμένη είναι η μελέτη τους στην ΗΓΕ. Έτσι λοιπόν, ο στόχος της προτεινόμενης διατριβής είναι διττός. Πρώτον, η εκτίμηση των μεταγνωστικών διεργασιών σε άτομα με ΗΓΕ και η σύγκρισή τους με γνωστικά υγιείς ηλικιωμένους. Δεύτερον, η εφαρμογή και αξιολόγηση παρέμβασης, η οποία θα στοχεύει στην ενίσχυση των μεταγνωστικών ικανοτήτων σε άτομα με ΗΓΕ. Για να ελεγχθεί η αποτελεσματικότητά της θα πραγματοποιηθούν, πριν, αμέσως μετά και ύστερα από εύλογο διάστημα μετά την παρέμβαση, μετρήσεις για την αξιολόγηση των γνωστικών και μεταγνωστικών λειτουργιών. Επιπλέον, στα ίδια χρονικά διαστήματα θα γίνουν νευροφυσιολογικές μετρήσεις με τη χρήση ηλεκτροεγκεφαλογραφήματος σε κατάσταση ηρεμίας, για να εκτιμηθούν τυχόν αλλαγές σε επίπεδο λειτουργικής συνδεσιμότητας. Περιμένουμε πως η μεταγνωστική ενίσχυση θα επηρεάσει θετικά τις γνωστικές και μεταγνωστικές λειτουργίες, καθώς και πτυχές της καθημερινής λειτουργικότητας των συμμετεχόντων.